

Mythologia, Venise, 1567 - VIII, 08 : De Proteo

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[105\] : De Proteo](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VIII

[Mythologia, Francfort, 1581 - VIII, 08 : De Proteo](#) est une version augmentée de ce document

---

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VIII

[Mythologie, Paris, 1627 - VIII, 09 : De Prothee](#) est une transformation de ce document

---

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VIII

[Mythologie, Lyon, 1612 - VIII, 08 : De Protée](#) est une transformation de ce document

---

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - VIII, 08 : De Proteo, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 08/08/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/924>

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

Exemplaire Munich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) , Res/4
Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination 245r°-247r°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Protée](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

---

tus, quare creditus fuit se in Deorum marinorum numerum recipisse. Cetera vero, quae de illo fabulosè dicuntur, in eius gratiam fuerunt ad probabilitatem priorum facta. at nunc de Proteo.

De Protes.

Cap. VIII.

Proteus & ipse maris Deus fuit Neptuni & Phoenicæ Nymphæ filius, ut scriptum reliquit Zen. hist. 44. chil. 2. qui in Pharo Alexandrî habitauit, Toronensis ex Aegypto in Philegam Pallenes prolectus vxorem duxit. Nati sunt illi huius & Thorone Tmylus & Telegonus, de quibus meminit Euriplides in Helena. Hi postea peregrinos crudeliter interimebant cum adoleuerissent, quorum Ixuianam cum Proteo & quo animo ferre non posset, impetrasse à patre Neptuno dicitur ut in Aegyptum rursus ferretur: cuius preces cum audiuisset Neptunus è quodam Pallenes hiatu speluncam sub mari fecit, in qua illum in Aegyptum usque siccum perduxit. Deinde cum Hercules ob crudelitatem, qua in hospites vtebantur, Tmylum & Telegonum obtruncasset, cognita exinde filiorum neque lacrymas emisit, quia nefasti essent homines, neque risit, quod essent filii; ut scripsit Theopompos lib. 8. rerum Græcarum. Xanthus vero scripsit in rebus Lydix Proteum Oceani & Tethyos à quibusdam ereditum fuisse filium. Eutip. præterea Psamatheum vxorem illum doxisse scribit, de qua Theonoen, & Theolymenum marem suscepit. habuit etiam Rhetiam & Idotheam filias, quæ Menelaum de reditu in patriam ambigentem, cum diutius in Aegypto detineretur, docuit ut recentibus pellibus phocarum induitus una cum sociis tanquam phocas se inter phocas dormire simularent: quo tempore sub meridiem Proteus in siccum exiens inter phocas dormire consuevit, atque illum dormientem cōprehendere, tandemque retinere in varia formâ lemutantem, quandiu in pristinam formam redierit. nam tunc futura demum illis prædictæ omnia. Dicunt enim modo in aquam, modo in ignem, modo in feras, in arbore, volucres, serpentes se vescere solitum, ut ait Hom. lib. 4. odysseæ, ubi explicat confilium Idothæ, quæ carmina, cum molta sint, non ascribam; sed latine illa breuitatis causa pronuntiabo; sic enim Græca incipiunt;

aliqui, ut cap. i. l. 1. dicitur, anteponunt.

alio vobis quod in 2. l. 2. Sic autem latine.

Dixerat: his ego sum: contra sed talibus orfus.

Nunc sonis intidas diuini Diua recense.

Né me præsumum fugiat. nam vincere Diuos

Viribus humanis res est valde ardua. Dixi

Sic ego: sed contra Dea sic est inde locuta.

Hospes vera tibi dico, verissima nosces.

Cum medios radiis iam sol accenderit æstus,

Acquoreus solet ire senex in litora verax.

Hunc Zephyro iactata. senem tegit alga marina.

Quem circum phocæ in speluncæ è fluctibus altis

Egressæ capiunt placidam per membra quietem,

Spirantes salvas, & olentes, naribus vandas.

Huc ego te duram cum primum Aurora sugaris.

Exorsens stellas; socios tres ipse memento.

10

20

30

40

Q. q. q. Diligere

Mythologię

Deligete è cunctis, qui præsent mente, animoq;. Nunc agè narrabo tibi fraudes, nunc senis artes. Primum dinumerat phocas, numerumq; recurrit, Quas omnes ut adesse videt, prosternitur vna Ipse; cuiam veluti custos in montibus olim. Hunc ubi videritis stratum, somnoq; grauatum, Cura sit hinc arte duris innelere vinclis, Et retinere Deum consonantem fallere dextras. Omnia mox fiet, serpens qui pectore terram Veret, fiet rursus aqua hic, crepitabit & ignis.

Hunc eundem Deum rerum omnium principium esse, & Deorum antiquissimum putavit Orpheus, quem & claves habere mari, & omnibus praesertim, tanquam principium valuerit naturæ dixit, ut patet ex eo hymno;

Решение на заседании комиссии по делам Сибири.

www.muhimbi.com

Salvador Luria, Max Delbrück, Alfred Dreyfus

www.mindfulness-meditation.org

Journal of the Royal Society of Medicine 1998, **91**, 890-892
© 1998 Royal Society of Medicine Press Ltd

Gallinaceum clausum pelagi se maximus Procerus

**Gentanem claves pelagi te maxime protendit
Ruficrusque ad amplexum periret diu in agone.**

*Prince voco, a quo naturæ primordia primum
Elixir, secundum, in aliis, &c.*

**Edita iunc - formas in multis vertere noli
M. - in f. - s. - l. - v. - d. - h.**

*Maceriam lactam; prudens, venerabilis, atque
modestus.*

Cuncta sibi, quæ sunt, fuerint, ventura trahantur:
Hunc in curru vehi, qui à phocis traheretur, pugnare antiqui, quos equos
bigades vocavit. Virg. lib. 4. scena 3.

Edinborough Natural History Society

Elio Carpachio Neptuni gurgite vates
Canticum Prosterni magnum et subtilissimum

Cœruleus Proteus, magnum qui pilibus æquatis

Et iuncto bipedum curru metitur equorum.
Nec plura his ferè de Proteo tradita sunt ab antiquis, quorum sententiam
30 explicemus. Proteum Neptuni siue Oceani filium fixerunt, quem putarunt
vim esse aeris, qui de Stoicorum sententia Iupiter fuit appellatus, ac per
omnia pertransire, & ubique esset, ut patuit superius, cum de Ioue loque-
remur: nam aer proxime fit ex aqua in illum extenuata. Hunc naturam esse
aeris, per quæ temperatum omnia oriuntur, & unde sit omnibus ortus prin-
cipium & plantis & animalibus, videtur significasse Hom. lib. 4. Odys. in his:

ANNUAL REPORTS AND FINANCIAL STATEMENTS

其後有子曰平陽侯頃，子頃生子曰平陽侯彊。

*Avant tout, je vous prie de me permettre, que je vous
Tâchez d'arrêter ces deux personnes, et de me faire*

卷之三

Concussit cervice iubas leo factus, & inde
Fit draco terribilis, modo sus, modo pardalis ingens,
Alticoma aut arbor, nunc frigida defluit ynda,
Nunc Iensis maneat.

qui se in tot formas verteret, putare, satum omnino est hominis. At Lucianus in dialogo, qui nauigium inscribitur, nauigandi peritissimum hominem videtur existimasse, cum ita inquit; admirabili nauigandi peritia, ut dicebant, qui vna nauigarunt, & rerum maritimarum cognitione vel Proteum illum superare videbatur. Diodorus Siculus lib. 2. morem fuisse Regum Aegyptiorum scribit, ut priorem partem vel leonis in capite gelassent, vel draconis, vel arboris, atque ignem aliquando formam in diadema incitarentur, quod gelassem erat principatus insigne. Inde postea sicut fuit, quod Proteus se in varias formas comutaret. dictus est fuisse phocarū custos & pastor, quis locis maritimis imperauerit: nam Reges & principes populum antiqui vocarunt: hoc est populorum pastores. debet enim princeps non minus salutis, quam etiam vilitatis suorum populorum esse studiosus. qui enim detondendo grege tantum & occidendo sollicitus est, non pastor sed lupus & lacro est appellandus. Sunt enim diuitiae populorum quasi obsoles, quae iucture metu cines in fide retineantur; atque ciuium opulentia, opulentia denique est principis, si res ita tulerit. dictus est phocarū pastor, quoniam maritimi & natandi periti essent ciuii populi. At Lucianus histriionem fuisse Proteum arbitratus est, de quo ita scribit in dialogo de Saltatione; etiam rupes & cedri puto esse aperte ruralesque. At sicut est ipsorum hystriionibus aliore aperte & latentes, quae rupes sunt excepientissimae, quae recessu adserantur, & cum ceteris ipsis ceteris, quae rupes abscondentes te res servantes respiciunt, quae recessu abscondentes, quae rupes latentes. Neque rupes rupes, neque recessus recessus. Videtur mihi sane antiquus ille fabulosus Proteus saltator quispiam aut histrio fuisse egregius, qui scierit se in omnia formare, omniaque imitari, ita ut aquæ humorem, & ignis acumen per motionum celeritatem imitaretur; & leonis feritatem, & iram pardalis, & arboris fusurrum, & omnino, quidquid illi collibuerit, referret. Neque tamen soli Proteo haec facultas fuit in omnia se conuertendi, sed etiam Thetidi, & Maistris filiis Eurytichthonis Aethonis Thessali; quæ cum pater omnia sua bona ob assidua fame in diuinitas immisam deglutiisse, sese tandem in variaz formas vertebat, quandiu a patre venderetur, ut eius fami succurreret. Sic Petriclymenus Nelei & Polymelæ filius, ac frater Nestoris id munus a Neptuno impetravit, ut in omnia que optaret, conuerti posset. quare musca dicitur ab Hercule Pylum oppugnante occisus, nam in eam formam versus indicatus fuit a Palade; quod autem in omnia ita verteretur, sic de illo loquens Euphorion indicauit;

ທັງໝົດ ສິນລະພາບ ດີວ່າມາຕົວ

Qui, velut xquoreus Proteus, se versit in omniis.

Quod etiam planius explicauit Hesiodus in his; *τηγαλα μετεριδες*

40

ελίτη, οντος εργασίαν την ιδέαν
πάρει, έλλειπε όμως η δράση: φαίνεται
Αλλιώς, έλλειπεν μόνη πολιτική την ιδέαν.
Μόρφως, έλλειπεν αντικαταστατικήν φύλλη,
Αλλιώς ίστοις ήταν και διατάχτη, οπότε η σύρη
παρτίδη, τον έπεισεν, τον ιστραγό την τελεσθήσαν
την ιδέαν. *Perclymenumq[ue] superbum*

О в я з Н е р и ч и с.

Mythologiae

Neptunus . volvres inter fit nanque volueris .
Tum sit rursus apis , rursus (mirabile visu)
Formica apparet , rursus sit frigida serpens :
Munera multa habuit , quæ singula dicere non est ,
Denique principium credis , causæque fuerunt ,
Pallas vti monuit .

Habuit etiam Empusa hanc ipsam facultatem conuertendi se in quicunque libuisset ; de qua ita scripsit Aristophanes in Rani;

10

nam tu , puella , varia facies tunc tibi .
Tibi nix fons , rursus cupido , rursus ac puer
Opportebat . vniuersi , qui in amictu .
Axxiu . etiam quoniam etiam , etiam nra .
Empusa etiam est .
Nam maximam profecto belluam .
Qualem nouam . sit cuncta , cum liber , statim .
Nunc mula , nunc bos , rursus illa feminam .
Formosa . dic ubi est , eamus recti eo .
Haud feminam est , sed rursus illa , sed canis ,
Empusa certe est illa .

Sic etiam Epicharmus in Hebes Nuptiis ;

Empusa dicit pugnare , etiamque sanguinari ,
Adibet , pugna , etiam pugna impudicit .
Et rursus etiam , qui facit empupis .
Empusa planca , bos sit , atque viperas .
Lapisque , musca , pulchra & illa feminam ,
Quidquid cupit , vel denique illi conferat .

Alii , inter quos fuit Antigonus Cerystius in Dictione , Proteum virum sapientissimum fuisse tradiderunt , qui multa de naturali philosophia scripsit , de plantis , de lapidibus , de natura ferarum , de mutatione murua etemtorum , & quo pacto illa principia sint omnium nascentium , quæ ut vires singularia sumperint , ita vel arbores sunt , vel herba , vel animalia : quare dictus fuit Proteus in illa omnia se vertisse . Huic eundem dipinatorem arbitrabantur , quia mules ex observatione syderum , & ex rerum præteritatum memoria prediceret . Alii crediderunt per magicas artes Proteum in predictas formas se mutasse : alii dixerunt fuisse virum dicendi peritum qui facile posset in quosvis animorum motus homines impellere , quare predictas formas sumere dictus fuit . Ego Proteum virum fuisse prudentem putauerim (si modo quis fuit) & in conciliandis conservandisque amicitiis calidissimum , & in temporendis motibus animorum , & in moribus ad omnes euentus rerum caniti formandos , aut certe quales esse viros prudentes oporteat per hæc signa nobis antiquis demonstrasse . Quis enim neciat nihil magis necessarium esse vel in administratione ciuitatum , vel in quotidiana consuetudine , quam varietatem ingenii , quæ confert plurimum ad omnes opportunitates , ac rerum vicissitudines ? oportet igitur virum prudentem quoniam non omnes isdem studiis delectantur que capiuntur , per varias formas se in hominum amicitiam ingerere , ac variis ut rationibus in ciuitatum administrationibus : quoniam alii euentus clementiam , alii severitatem iudicant .

cis requirunt, sic enim fieri Proteum modo ignem, modo aquam intelligendum est. veruntamen non solum ad amicitias, & ad ciuitatum administrationes hæc fabula pertinet, sed multo magis ad viuferam humanæ vocationem, quippe cum neque semper indulgere genio conueniat, neque semper eadem vita severitas retinenda sit; sed virtusque rei tempora sunt cognoscenda, quippe cum nihil violentum sit diuturnum. Nihil aliud igitur dixisse mihi videtur per hæc figura, quam illud quod etiam dictum fuit ab oraculo; ne quid nimis, cum omnis omnium rerum salus & constantia in mediocritate moderatione sit collocata.

10

De Castore & Polluce. Cap. IX.
Callistom item & Pollucem salutaria numina nauigantibus, si gemini aparent omnes crediderunt antiqui, acque etiam omnium nauigantibus seruos ferme mutatis tamē nominibus nostra state appellavit. Nam fuit Iouem, ut de horum origine aliquid dicamus, captum desiderio Leda tyndari Regis in cygnom se conuerstis, atque illam compressisse. Nam cygnus factus ita iucundè cecinit, ut illum propter cantus suavitatem Leda adamauerit & contestauerit. Deinde ab eo cygno compressa ouum peperisse dicitur, è quo Castor & Pollux & Helena nati sunt, ut Ouidius in his innuit in epist. Helenæ;

Dat mihi Leda Iouem cygno decepta parentem,
Quæ falsam gremio credula souie aue.

Alii tamen crediderunt duo ouanata fuisse ex illo congreßu, quorum ex altero Castor & Polliux, ex altero Helena nata sit & Clytemnestra. Non defuerunt tamen qui ex uno tantum ouo Pollucem & Helenam natos fuisse crediderint, quod Leda è Ioue conceperit, cum ex Tyndato Castorem & Clytemnestram natos esse arbitrentur. hisq; tunc mortales ex homine conceperit immortales ut ex Deo erediti fuerint. Vocati tamen sunt omnes Tyndandæ, et in Lacedæmoniæ iuxta Taygetum montem Laconicæ nati. 10
autem in hymnis

Castora Pollicemq; mihi nunc pandice Musæ
Tyndaridas, Iouis è coelitis semine natos.
Taygeti peperit quondam hos subvertice Leda,

Ciam coniuncta Ioui celestia regnatenienti.

Theogenius in Diisceuris Callibem & Pollucem Iouis filios, et non Tyndari appellavit, sed deus autem Iouil natus, inter nos natus. His artis &

Concamu natam de Leda & de Ioue prolem,

Castora Pollicemq; timendos hostibus acres.

Hij cum nati fuissent Peplini, quæ marijima erat civitas insula eiusdem nominis Læcymnoniorum digionis, ut fuit Thalamas arni scorno, sed Aicman in quodam cantico scripsit, a Mercurio Pellenen nutriendi flatim de portatione faciens.

20